Activitatea Direcției de Informații Externe a Securității
- între atribuțiile oficiale şi acțiunile reale
(1951-1989)

Florian BANU

Intrarea României în rândul statelor moderne ale Europei a presupus un vast efort de creare a instituțiilor specifice acestui tip de statalitate. Printre acestea se situau şi serviciile secrete, organizații al căror rol deosebit în epoca modernă şi contemporană este pe deplin evidențiat de istorie. În cazul României, serviciile secrete de informații au fost croite inițial, la fel ca multe alte componente ale edificiului statal, după model francez. Ulterior, în funcție de evoluțiile politice şi militare înregistrate pe continentul european, au fost integrate şi modele de organizare şi acțiune oferite de structurile similare germane sau britanice.

După cel de-al doilea război mondial, noul context politic în care s-a aflat statul român a dus la restructurarea radicală a tuturor instituțiilor acestuia, inclusiv (sau mai ales!) a serviciilor secrete. Dacă în ceea ce priveşte structurile cu atribuții în plan intern tranziția la noul tip de serviciu s-a încheiat în 1948, prin transformarea Direcției Generale a Siguranței Statului în Direcția Generală a Securității Poporului (D.G.S.P.), în ce priveşte componenta cu atribuții externe a serviciilor secrete, aceasta a continuat să activeze până în 1951, sub vechea denumire de Serviciul Special de Informații[1].

Evident că serviciile secrete şi activitatea de spionaj nu sunt o inovație sau o trăsătură caracteristică a regimurilor comuniste. Experiența istorică demonstrează că serviciile secrete sunt instituții cu adevărat utile în momentul în care au un rol preventiv, în momentul în care sunt capabile să asigure un flux de informații din domeniile politic, economic, militar, ştiințific, de natură să conducă la adoptarea deciziilor optime de către conducerea politică a statului respectiv. Devansarea acțiunilor potențialilor adversari depinde, desigur, de profesionalismul ofițerilor de

informații, dar şi de interesele factorilor politici de decizie care au capacitatea de a orienta şi direcționa activitatea serviciului.

Ori, în cazul regimului comunist din România, interferența ideologiei în sfera activităților de *intelligence* a condus la deformarea acestora şi la deturnarea rostului respectivului serviciu către acțiuni specifice polițiilor politice. Această afirmație poate fi justificată pe deplin, dacă efectuăm o analiză a atribuțiilor fixate de regimul comunist serviciului de informații care ar fi trebuit să reprezinte elita sistemului de securitate al statului – Direcția de Informații Externe.

Creat în 1951[2], noul compartiment din cadrul Direcției Generale a Securității Statului s-a confruntat la început cu dificultăți, oarecum fireşti, ținând în principal de încadrarea cu personal. Căci, aşa cum sublinia Mihail Moruzov, „un serviciu de informații nu se improvizează". Cu toate acestea, problemele de încadrare nu reprezentau decât unul din firele care alcătuiau un adevărat nod gordian pentru noua structură de informații. Dintre acestea, prin prezentul demers dorim să reliefăm modul în care atribuțiile de poliție politică au grevat asupra a ceea ce însemna tradiția activității informative a fostului SSI şi asupra a ceea ce ar fi însemnat, în mod obişnuit, activitate informativă externă. Pentru aceasta, vom analiza atribuțiile prevăzute în documentele organizatorice şi modul în care acestea au fost duse la îndeplinire prin deschiderea de acțiuni informative, în limita informațiilor documentare la care am avut acces.

Nou creata direcție trebuia să stabilească o serie de aspecte, precum:

„-Planurile politice şi intențiile țărilor capitaliste împotriva Republicii Populare Române şi a altor țări de democrație populară;

-Situația politică şi economică în țările capitaliste şi contradicțiile din lagărul imperialiştilor;

-Activitatea practică dusă de organele de informații a acestor țări împotriva R.P.R. şi a țărilor de democrație populară, stabilirea schemelor de organizare a cadrelor şi metodelor de lucru;

---

[1] Prin Decretul nr. 264 din 2 aprilie 1951 Serviciul Special de Informații a fost trecut în cadrul Direcției Generale a Securității Statului din cadrul M.A.I. – Ministerul de Interne, *Organizarea şi funcționarea organelor Ministerului de Interne de la înființare până în prezent*, [uz intern], Bucureşti, 1978, p. 112

[2] Prin Decretul nr. 50 din 30 martie 1951, D.G.S.P. devine Direcția Generală a Securității Statului (D.G.S.S.) şi în structura sa organizatorică apare **Direcția A – Informații Externe**

-Date despre invențiile secrete științifico-tehnice din țările capitaliste și realizările în acest domeniu;

-Acțiunea informativă asupra emigrației românești reacționare și asupra emigrației românești în general, pentru a:

lua măsuri pentru descompunerea organizațiilor politice, grupurilor sau mișcărilor în cadrul emigrației românești reacționare;

compromite conducătorii emigrației românești reacționare față de stăpânii lor și opinia publică, precum și crearea unei situații de neîncredere generală și suspiciuni în interiorul emigrației;

pătrunde în organizațiile și grupările emigrației românești reacționare pentru a stabili planurile lor, canalele de activitate și intențiile împotriva R.P.R.;

organizează munca printre emigrația evreiască de proveniență română care domiciliază în momentul de față în Israel în scopul de a slăbi activitatea organizațiilor sioniste în rândurile populației evreiești din R.P.R., precum și pentru a folosi posibilitățile de informare în Israel pentru a duce activitate împotriva altor țări capitaliste;

-Apărarea coloniei românești și reprezentanțelor R.P.R. în străinătate pentru a:

duce munca informativă în reprezentanțele R.P.R. din țările imperialiste pentru a preveni pătrunderea serviciilor de informații și contrainformații a acestor țări în rândurile coloniei românești și reprezentanțelor R.P.R.;

descoperirea și prevenirea cazurilor de trădare a patriei și neîntoarcerea în patrie din rândurile cetățenilor români și funcționare a reprezentanțelor R.P.R. în străinătate”[3].

După cum se poate lesne observa, preocupările privind controlul și destrămarea emigrației românești ocupau un rol preponderent în atribuțiile Direcției I-a. Un alt document preciza, în plus față de atribuțiile menționate deja, că serviciul desfășura acțiuni informativ–operative împotriva emigrației române din străinătate „cu scopul de a descompune organizațiile și grupările politico–reacționare, de a cunoaște din timp acțiunile lor dușmănoase împotriva R.P.R. și de a convinge spre

[3] Arhiva Ministerului de Interne (A.M.I.), fond Direcția Management Resurse Umane (D.M.R.U.), nr. inv. 7364, dosar nr. 10, f. 13-15

repatriere elementele din această emigraţie"[4]. Era prevăzută, de asemenea, „infiltrarea în cadrul bisericilor ortodoxe din străinătate în scopul formării în grupurile din jurul acestora a unui curent de opinie favorabil regimului comunist"[5].

O altă categorie de atribuţii viza supravegherea şi contracararea canalelor de spionaj şi propagandă ale blocului advers şi, în sfârşit, a treia mare categorie de atribuţii ţinea de obţinerea de date secrete cu caracter militar, economic, politic, tehnico – ştiinţific.

Un reputat istoric al serviciilor secrete româneşti, referindu-se la activitatea D.I.E., afirmă că „putem considera că sarcinile D.I.E. au fost de la început variante românizate ale misiunilor spionajului sovietic: activitate de poliţie politică în emigraţie şi în rândul personalului român din Occident; furtul de tehnologie modernă şi a altor valori occidentale pe care sistemul comunist nu era capabil să le producă; acţiuni informative contra NATO ce vizau sistemele de apărare în scopul facilitării expansionismului sovietic; obţinerea de informaţii politice necesare extinderii în Occident a cultului Kremlinului şi a acoliţilor săi din Bucureşti; dezinformarea Occidentului asupra situaţiei reale din U.R.S.S., România şi alte ţări ale sistemului socialist. În afara acestor obiective fundamentale impuse de agenţii Moscovei, D.I.E. şi-a axat, de asemenea, activitatea pe crearea tehnocraţiei necesare pentru preluarea sub control a bisericilor şi a altor instituţii ale emigraţiei române în Occident, în scopul transformării acesteia într-o veritabilă coloană a V-a a regimului comunist de la Bucureşti"[6].

---

[4] A fost elaborat în 1955 chiar un decret prin care celor ce se întorceau în ţară le erau amnistiate pedepsele, cu excepţia celor pentru omucideri. Gheorghiu Dej explica, la vremea respectivă, colegilor de partid: „Unii dintre foştii politicieni naţionali-ţărănişti sau alţii din aceia care sunt liberi ar putea să se adreseze unora din străinătate să vină acasă, că nu li se face nimic. Nu îi punem pe jeratic. Dacă vin câţiva şi fac declaraţii, este bine. Presa reacţionară o să ţipe, la fel şi la radio o să spună că de ce nu le dăm drumul şi celor din puşcării, dar noi să redactăm decretul aşa ca să zică ei că suntem ai dracului. Nu poţi să dai drumul la un criminal. Şi se poate organiza treaba astfel ca să se audă glasul unuia sau altuia care să facă apel la unii şi să-i cheme înapoi" – apud Cristian Troncotă, *Istoria Securităţii regimului comunist din România. 1948-1964*, Bucureşti, 2003, p. 206

[5] Florian Banu, *Direcţia I-a Informaţii Externe (D.I.E.). Atribuţii şi organizare (1951-1956),* în volumul C.N.S.A.S., „Totalitarism şi rezistenţă, teroare şi represiune în România comunistă", Bucureşti, 2001, p. 43

[6] Cristian Troncotă, *op. cit.*, p. 326

Din prezentarea principalelor atribuții ale Direcției I-a se desprinde pregnant împletirea misiunilor specifice unui serviciu de informații (culegerea de date cu caracter tehnico-științific, militar, economic şi politic din tabăra adversă) cu cele tipice pentru poliția politică (rezumate admirabil în expresia „crearea unei situații de neîncredere generală şi suspiciuni în interiorul emigrației"). O privire, fie şi superficială, asupra acestor două laturi ale activității D.I.E. nu poate să nu surprindă contradicția dintre ele. În mod firesc, o acțiune de spionaj, în sensul clasic al cuvântului, trebuie să se sprijine pe diaspora respectivei națiuni şi pe conexiunile sale, pe posibilitățile de informare oferite de aceasta, nicidecum să o dezbine, să o terorizeze şi să o transforme într-un duşman implacabil al respectivului serviciu de informații.

Dificultatea de a lucra într-un mediu ostil era sporită şi de maniera în care mulți din proaspeții ofițeri de informații au înțeles să lucreze peste hotare. Astfel, maiorul Firu Sorin, fost rezident timp de cinci ani la Paris, nu a reuşit în acest interval să facă nici o recrutare, iar comportamentul cu agentura pe care o preluase era total inadecvat, ofițerul chemând agenții la întâlnire prin telefon şi folosind față de aceştia amenințări şi presiuni care au dus la destrămarea unei bune părți din agentură.

Căpitanul Holter Ervin, ajutor de rezident în Italia, era semnalat în 1955 Centralei de la Bucureşti pentru incapacitatea sa manifestată prin pierderea unor materiale informative obținute de la un agent şi prin recrutarea unor persoane dovedite ca „agenți provocatori". Un caz asemănător de incompetență profesională era acela al lt. maj. Scornea Constantin, lucrător operativ în rezidența Istanbul. Acesta a fost rechemat în țară după numai trei luni de la ajungerea la post deoarece fusese antamat de serviciul turc de contrainformații, agenți ai acestui serviciu oferindu-i lui Scornea mai multe cadouri printre care şi o motocicletă. Astfel de cazuri erau destul de frecvente, având în vedere că numai în 1955 din cadrul lucrătorilor operativi din Centrală au fost îndepărtați 84 de ofițeri, ceea ce reprezenta 30% din efectivul Direcției.

Aşa cum am subliniat deja, **pe primul plan se aflau acțiunile de supraveghere, control şi destrămare a emigrației româneşti**. Aceste acțiuni s-au materializat prin deschiderea a numeroase dosare individuale de urmărire informativă, precum şi prin deschiderea unor dosare de obiectiv.

Relevante pentru modul în care ofițerii D.I.E. înțelegeau să-şi aducă la îndeplinire atribuțiile sunt documentele prin care se decidea deschiderea unui dosar de

urmărire. Practic, orice formă de organizare a românilor din exil constituia, în viziunea Securităţii, o formă de ameninţare şi trebuia atent monitorizată. Ca atare. „[Azi], 15.10.1955, subsemnatul lucr[ător] op[erativ] prim lt. Prisecaru Ştefan, analizând materialul existent asupra „Căminului Românesc din Salzburg" Austria. Am găsit că fiind o asociaţie care desfăşoară o activitate duşmănoasă susţinută împotriva R.P.R. este necesar de a-i urmări activitatea. Pe baza celor de mai sus am hotărât să deschid dosarul de obiectiv pentru „Căminul Românesc din Salzburg" Austria, numele conspirativ „Făgăraş".

Un alt exemplu este acela al „Misiunii Catolice Române". În acest caz, se deschidea un dosar de obiectiv cu următoarea motivaţie: „Azi, 3 februarie 1956, subsemnatul l[ucrător] op[erativ] prim lt. Rădulescu Ion, analizând materialul existent asupra „Misiunii Catolice" din Germania Occidentală. Am găsit că „Misiunea Catolică Română", organizaţie cu caracter aparent religios şi caritativ, a fost transformată de la început într-o organizaţie care duce o activitate duşmănoasă regimului nostru. În această activitate este dirijată şi sprijinită de statul Vatican, care pregăteşte şi numeşte preoţi la conducerea acestei misiuni. Pe baza celor de mai sus am hotărât să deschid dosarul de obiectiv pentru „Misiunea Catolică Română" din Germ Occ., numele conspirativ „Innsburg".

În 28 ianuarie 1958 se deschidea un dosar de obiectiv pentru „Fundaţia Carol I" din Paris. În „Hotărârea de deschidere a dosarului de obiectiv" se preciza că „acest institut funcţionează de prin anii 1949-1950 aprobat de autorităţile franceze. Este creat de Comitetul Naţional Român (C.N.R.) iar fondurile sunt acordate de S.U.A"[7]. Întrucât „activitatea Fundaţiei este îndreptată împotriva ţării noastre prin desfăşurarea propagandei organizată în presă, conferinţe şi alte asemenea forme şi acţiuni"[8], se decidea deschiderea dosarului de obiectiv „Destrămarea".

În 20 martie 1961 se hotăra deschiderea unui dosar de obiectiv pentru emigraţia română din America de Nord. Argumentarea ofiţerului suna în felul următor: „În ultimul timp din partea fugarilor politici români se fac tot mai multe încercări pentru a subordona colonia română intereselor lor duşmănoase îndreptate împotriva statului nostru. Pentru noi este foarte necesar a se transforma colonia într-o colonie română progresistă în care scop urmează a fi luate măsuri corespunzătoare

---

[7] A.C.N.S.A.S., fond S.I.E., dosar nr. 101, vol. 1, f. 6

[8] *Ibidem*

pentru realizarea celor ce ne propunem. Pe baza celor de mai sus am hotărât să deschid dosarul de obiectiv pentru colonia română din America de Nord, numele conspirativ «Cleveland»”[9].

Suprapunerea până la identificare a intereselor partidului comunist român cu interesul naţional al statului român a dus la deschiderea a numeroase astfel de dosare îndreptate împotriva românilor fugiţi din „raiul comunist”, în încercarea disperată a regimului de la Bucureşti de a estompa imaginea negativă, dar reală, pe care aceşti români o promovau în Occident.

În aceeaşi categorie de acţiuni, menite să „ţină sub control” emigraţia românească şi să pedepsească elementele prea incomode, pot fi menţionate acţiunile de răpire din Occident a unor români şi aducerea lor în ţară, la judecata partidului[10]. Fără a detalia astfel de acţiuni, vom menţiona doar numele câtorva victime ale acestui gen de acţiune: istoricul Aurel Decei[11], Ovidiu Beldeanu, implicat în atacul asupra Legaţiei României de la Berna din februarie 1955, Traian Puiu, conducător legionar stabilit după război la Viena unde colabora cu serviciile de informaţii occidentale, preotul (episcop în exil) Vasile Leu[12].

În cadrul celei de-a doua mari categorii de atribuţii, aceea de **supraveghere a canalelor de obţinere de informaţii şi de propagandă ale „imperialismului”**, D.I.E. a demarat o serie de acţiuni în limitele permise de încadrarea sa cu personal şi de situaţia operativă din teren. De cele mai multe ori, ofiţerii se mulţumeau să culeagă diverse ştiri şi informaţii din surse publice, deschise, de informare, pe care le expediau apoi la Bucureşti prezentându-le în rapoarte pompoase drept rodul unor abile eforturi de investigare. Faptul că în Occident multe informaţii pe care un regim comunist le socotea strict secrete erau date publicităţii (bugetele alocate unor instituţii, adresa lor, numărul angajaţilor etc.) uşura munca ofiţerilor de a prezenta celor de la Bucureşti banalităţi pe post de secrete. Inexactităţile şi generalităţile abundau în astfel de

---

[9] A.C.N.S.A.S., fond S.I.E., dosar nr. 90, f. 8

[10] Pacepa susţine chiar existenţa în cadrul D.I.E. a unui compartiment specializat în lichidarea fizică a emigranţilor, aşa numitul Grup „Z” – Ion Mihai Pacepa, *Moştenirea Kremlinului. Rolul spionajului în sistemul comunist de guvernare*, Bucureşti, 1993, p. 360 şi urm.

[11] Cristian Troncotă*, Istoria Securităţii regimului comunist din România. 1948-1964*, Bucureşti, 2003, p. 231; Pentru o prezentare detaliată a „cazului” Decei, vezi Ioan Opriş, *Aurel Decei sau destinul disperării*, Bucureşti, 2004

[12] Mircea Carp, *Exilul şi braţul lung al Securităţii*, în „Analele Sighet 7”, Bucureşti, 1999, p. 47

rapoarte şi note informative dar, de obicei, erau luate de bune de conducerea Centralei D.I.E.

Astfel, în 9 decembrie 1953, într-o „Notă privind unele informații despre B.B.C.” se menționa: „Rezidența Londra ne semnalează că B.B.C.-ul este împărțit în trei secții distincte şi anume: Secția programelor pentru Anglia (Home Service), Televiziune şi Secția programelor pentru străinătate. Fiecare dintre aceste trei secții are bugetul său separat, pentru Home Service şi Televiziune fondurile provin din taxele de radio şi vânzarea diferitelor publicațiuni ale B.B.C. Pentru Secția externă fondurile provin în întregime din alocații de stat. Din unele informații reiese că în unele clădiri în care se găsesc birourile sau studiourile care tratează programele pentru Home Service se poate intra foarte uşor, pe când în cele de unde se transmit programele externe se intră mai greu. Fiecare persoană care intră acolo este controlată şi urmărită unde se duce şi cu cine vorbeşte (în clădirea respectivă)”[13]. Restul notei continua în aceeaşi manieră, valoarea relativă a informațiilor fiind marcată prin expresii precum „din unele informații”, „se pare că” etc.

În 5 noiembrie 1953 era întocmit un „Referat privind posturile de radio „Vocea Americii”, „Europa Liberă” şi B.B.C.”. Potrivit autorului (autorilor?), „Postul de radio „Vocea Americii” a funcționat până în aprilie 1953 sub egida Departamentului de Stat al S.U.A. Înființat în timpul celui de-al doilea război mondial, acest post transmitea diferite ştiri pentru țările aflate sub ocupația fascistă. După cel de-al doilea război mondial însă, sub influența orientării cercurilor guvernamentale din S.U.A., acest post se transformă într-un focar de transmisiuni pline de minciuni şi calomnii la adresa Uniunii Sovietice şi a țărilor de democrație populară. În general, acest post de radio este un instrument de care se foloseşte Departamentul de Stat în vederea atingerii maşinațiunilor sale murdare. Sediul său se află în New York – 57-a stradă, colț cu al 8-lea bulevard”[14].

Cât despre postul de radio „Europa Liberă” se preciza că „a început să funcționeze în martie 1951. Este o organizație americană, creată pentru a desfăşura activitatea informativă şi subversivă împotriva U.R.S.S. şi a țărilor de democrație populară. Spre deosebire de „Vocea Americii”, aşa numitul post „Europa Liberă” este socotit a nu fi o organizație guvernamentală, ci chipurile un post al organizației

[13] A.C.N.S.A.S., fond S.I.E., dosar nr. 83, f. 52

[14] Idem, dosar nr. 45, vol. 3, f. 11

„Europa Liberă". De fapt este o sucursală a „Vocii Americii" şi între aceste două posturi există o legătură foarte strânsă. Astfel, se fac şedinţe comune, se schimbă material pentru emisiuni şi din când în când simbriaşii trec de la un post la altul"[15].

În ce priveşte postul B.B.C. se menţiona: „postul de radio englez B.B.C, care este un post destul de vechi, în ultimul timp şi-a redus numărul posturilor mai ales la secţiile de limbi străine. Această reducere a activităţii B.B.C.-ului se pare că a fost făcută pentru ca „Europa Liberă" să-şi poată desfăşura nestingherit programul, extinderea sucursalelor lui „Europa Liberă" făcându-se deci în detrimentul postului de radio englez B.B.C. Odată cu desfiinţarea unor posturi o parte din personalul lui B.B.C. a fost concediat, iar cel care a rămas a fost foarte serios verificat. Şefii secţiei române de la B.B.C. sunt Ioan Podea şi Cristea. Aceştia aranjează programele în limba română şi primesc un salariu de 1 200 lire pe an. Afară de ei mai lucrează la secţia românească: Cîrciog, Galea, Campus, Cleo Flora, Sepianu şi d-na Grindea"[16].

Se observă cu uşurinţă caracterul relativ al informaţiilor, nuanţele de relativitate a formulărilor adoptate, fapt ce ne permite formarea unei opinii asupra modului în care erau obţinute astfel de informaţii. Aceeaşi manieră empirică de rezolvare a problemelor, codificată apoi în rapoarte pompoase, a fost folosită de ofiţerii D.I.E. şi pentru rezolvarea altor sarcini, precum identificarea postului de radio „România Viitoare", post ce emitea de pe teritoriul Greciei[17].

Relevant asupra modului în care **erau monitorizate canalele de obţinere de informaţii din România** este cazul firmei „Intora" din Viena. În septembrie 1966, organele de informaţii româneşti au intrat în posesia unor date potrivit cărora la Viena funcţiona o firmă denumită „Intora", care solicita cetăţenilor ce cunoşteau România, să se prezinte pentru a-şi oferi serviciile în schimbul unor remunerări. Pentru clarificarea acestei semnalări, D.I.E. a folosit un agent din obiectivul contrainformativ existent la Viena. Investigaţiile acestuia au dus la obţinerea următoarelor informaţii:

„Firma „Intora" îşi desfăşoară activitatea la Viena, Zinkgasse nr. 18, pe baza unei autorizaţii de funcţionare eliberate de autorităţile austriece în anul 1964. Firma are ca obiectiv declarat al activităţii sale, „cercetarea şi prospectarea pieţei" şi este

[15] *Ibidem,* f. 13

[16] *Ibidem*, f. 16

condusă de un oarecare Aigner Helmuth, cetățean austriac, în vârstă de 29 de ani, absolvent al Academiei comerciale, ajutat de un oarecare Doguslav Leszszynsky şi de o secretară”[18].

Ulterior, a reieşit că firma respectivă reprezenta, de fapt, un centru acoperit al „Comitetului Național pentru Europa Liberă”, folosit pentru culegerea de informații din toate domeniile cu privire la țările socialiste. În acest scop, firma în cauză contacta cetățenii țărilor socialiste aflați în delegație, în vizită la rude, ca turişti sau emigrați recent, precum şi persoanele care au făcut vizite la rudele lor din România.

Potrivit datelor obținute de D.I.E., angajații firmei „Intora” primeau instrucțiuni din R.F.G. asupra modului în care să fie contactați cetățenii statelor socialiste, în acestea insistându-se asupra necesității „câştigării încrederii persoanelor audiate, abținerea de la acțiuni de influențare sau discuții contradictorii, organizarea discuțiilor pe baze amicale, fără nuanțe de inchiziție”[19].

Partea română bănuia că sub acoperirea „Intora” lucra, de fapt, o agentură a unui serviciu american de informații. Fără a exclude total o astfel de variantă, date fiind categoriile de informații vizate, credem că pentru ofițeri profesionişti de informații instrucțiuni ca cele pomenite ar fi fost superfluu. Probabil că era doar un „releu” de mai mică importanță al vastei rețele de culegere de informații de după „cortina de fier”, inițiat de „Comitetul Național pentru Europa Liberă” şi stipendiat de partea americană.

Pentru culegerea informațiilor, funcționarii de la „Intora” foloseau un chestionar cu 35 de întrebări, printre care:

„- Credeți că conflictul chino-sovietic prezintă avantaje pentru țara dv. şi de ce?

- Se afirmă că P.C. din țara dv. este în prezent mai independent decât în trecut. Este adevărat acest lucru? Ați putea afirma că P.C. foloseşte această independență?

- Se spune că multe partide comuniste din Est şi Vest susțin că Moscova nu se amestecă în treburile lor interne. Este acest lucru adevărat?”[20].

---

[17] Vezi Florian Banu, *D.I.E. şi identificarea postului de radio „România Viitoare”*, în „Dosarele Istoriei”, nr. 5(93)/2004, („Buletin CNSAS”, nr. 7), p. 58-61

[18] A.C.N.S.A.S., fond S.I.E, dosar nr. 15, f. 226

[19] *Ibidem*

[20] *Ibidem*, f. 228

Desigur că exista şi o anumită „specializare” în funcţie de ţara din care provenea intervievatul. În cazul României, erau vizate câteva probleme:

-**problema Vietnamului**: - interesa eventualul ajutor pe care ţara noastră l-ar fi putut acorda Vietnamului, sub ce forma s-ar materializa acesta etc.;

-**problema reformelor economice în România** : „dacă se consideră necesar a se efectua unele reforme în economia ţării. Ce avantaje sau dezavantaje ar aduce acestea ţărănimii, muncitorimii, intelectualităţii şi altor pături sociale. Motivele care determină astfel de reforme. Dacă radio „Europa Liberă” ar trebui să acorde mai multă atenţie acestui aspect, aprecieri asupra tonului emisiunilor cu privire la reforme, dacă este prea optimist, prea critic sau în conformitate cu necesităţile”;

-**probleme politico-sociale**: date despre condiţiile economice şi politice existente în ţară, forma de guvernământ dorită de cetăţenii români, evenimente politice mai importante ce au avut loc în România în ultimul timp şi sursa de la care persoanele audiate au aflat despre acestea; părerea populaţiei în legătură cu sistemul comunist.

-**problema tineretului**: preocuparea faţă de educarea şi formarea tinerei generaţii, modul în care se realizează acest lucru, măsura în care familia, şcoala, biserica sau organizaţiile de tineret influenţează educarea tineretului din România.

În afară de problemele amintite, mai erau formulate întrebări ce vizau lămurirea unor aspecte ce ţineau de statutul femeii, atitudinea evreilor din România faţă de orânduirea socialistă, politica statului român faţă de rase, date despre diverse obiective strategice şi economice de importanţă deosebită. Cei care răspundeau la întrebările chestionarului şi ale funcţionarilor „Intora” primeau o indemnizaţie de 90 şilingi.

Pentru culegerea unor astfel de date, precum şi pentru aflarea numelui unora dintre colaboratorii firmei, ofiţerii D.I.E. au recurs la „atragerea şi exploatarea informativă a portăresei blocului”[21], aceasta fiind folosită, uneori, de membrii firmei pentru efectuarea curăţeniei. În continuare, prin intermediul acesteia, s-a folosit „metoda coşului de gunoi”, reuşindu-se recuperarea unor ciorne ale documentelor redactate în cadrul firmei „Intora”.

Ofiţerii D.I.E. îşi propuneau, în viitor, măsuri informativ-operative pentru „depistarea elementelor folosite de „firma Intora” în activitatea de culegere de

---

[21] *Ibidem,* f. 229

informații şi pentru a intra în posesia rapoartelor şi a altor materiale întocmite de acest centru de informații", precum şi studierea posibilității „dirijării din țară a unor agenți spre „Intora" în vederea desfăşurării unor acțiuni de dezinformare"[22]. Interesant de remarcat faptul că datele culese de organele de informații româneşti au fost comunicate şi organelor similare din Bulgaria, acțiune obişnuită fără îndoială în cadrul programelor comune de schimb de informații între „țările frățeşti"[23].

Evident, odată cu trecerea timpului, metodele de acțiune ale D.I.E. s-au diversificat şi rafinat şi acțiunile de timorare a emigrației româneşti au fost completate cu acțiuni de influențare, de implantare în cadrul comunităților româneşti a unor agenți de influență ai regimului de la Bucureşti, cu acțiuni de stipendiere a apariției unor reviste şi de tipărire a unor lucrări. Se avea în vedere şi folosirea emigrației româneşti pentru combaterea acțiunilor cu caracter revizionist inițiate de membrii altor comunități, în special de cei ai diasporei maghiare. În paralel, au continuat să se desfăşoare şi acțiunile de tipul celor amintite anterior.

Astfel, într-un set de instrucțiuni pentru rezidența din Spania, datat 14 iunie 1967, se preciza: „apreciem că ați procedat bine în cazul „Virginia", determinând-o să colaboreze informativ cu noi. Materialul furnizat de ea este util, verificând materialele obținute de la alte surse. Continuați munca începută cu ea şi determinați-o să vă prezinte informații despre fugari şi îndeosebi despre legionarii pe care îi cunoaşte. Pentru aportul informativ pe care îl va aduce, remunerați-o în mod corespunzător, dându-i de înțeles că îi dați bani numai pentru informațiile pe care le va furniza"[24]. În aceleaşi instrucțiuni se mai menționa: „în ceea ce priveşte revista pe care „Vlad" intenționează s-o editeze cu sprijinul nostru financiar, vă comunicăm că noi nu finanțăm editarea unei astfel de reviste şi nici ale altor publicații despre care vorbeşte de mai mult timp. Dacă intenționează să scoată o asemenea publicație să se adreseze colaboratorilor săi apropiați din emigrație care au posibilități materiale".

[22] *Ibidem*, f. 230

[23] *Ibidem*, f. 238; vezi şi Liviu Țăranu, *Colaborarea româno-maghiară în domeniul informațiilor externe. 1966*, în „Cetatea Bihariei", 2004, an II, nr. 2, p. 88-92

[24] A.C.N.S.A.S., fond S.I.E., dosar nr. 86, vol. 6, f. 20-21

Ulterior, atitudinea D.I.E. s-a schimbat, „Vlad”, şi nu numai el, primind astfel de „sprijin financiar”, desigur cu chichiţele birocratice aferente cheltuirii de valută din „puşculiţa” D.I.E.[25].

Trimiterea unor agenţi de influenţă peste hotare poate fi exemplificată prin cazul lui Dan Amedeu Lăzărescu (nume conspirativ „Licu”). Acesta, potrivit unui referat cu propuneri de recrutare din 14 august 1975, „dispune de multiple posibilităţi în cercuri influente din «Măgura», «Sabar» şi «Ograda»[26]. «Licu» este în vârstă de 57 ani, fost în conducerea T.N.L. pe ţară şi redactor la mai multe ziare de nuanţă liberală, în prezent cercetător la Biblioteca Universitară Bucureşti”[27]. Se aprecia că „Licu” dispunea de „posibilităţi informative în cercurile italiene ca: contele Cardely, principesa Borghese, marchizul Serlupi, principele Colona etc., persoane care au o mare influenţă socială şi politică în Italia, manifestând o adevărată simpatie pentru ţara noastră prin persoana lui «Licu»”. Acesta era, de asemenea, „cunoscut în cercurile ştiinţifice din Franţa, Italia, Germania (vezi „Măgura”, „Sabar” şi „Ograda” – n. ns. – F.B.) ca o personalitate în domeniul istoriei şi dreptului, fapt pentru care este invitat la unele întruniri internaţionale pe aceste teme. Pentru acest an are invitaţii de la societăţi şi personalităţi de prestigiu european”.

Ca urmare a acestor date, organele de securitate conchideau: „atât prin aceste posibilităţi, cât şi altele din Austria, Germania, Anglia, scontăm realizarea unor

---

[25] Într-un raport al D.I.E. din 19 octombrie 1967 se menţiona: Pe parcursul muncii desfăşurată cu „Vlad” (Pamfil Şeicaru – n. ns. F.B.), acesta a adoptat o poziţie favorabilă regimului nostru şi, sub îndrumarea şi controlul nostru, a editat şi difuzat în rândul emigraţiei române, într-un tiraj de 700 exemplare, cartea: „Karl Marx. Însemnări despre români. Texte inedite”, însoţită de un comentariu personal cu aprecieri favorabile situaţiei din ţară. Publicarea acestei cărţi a avut răsunet în rândul emigraţiei şi, ca urmare, unele vârfuri ale acesteia au adoptat o poziţie favorabilă ţării. Pentru tipărirea şi difuzarea cărţii, conducerea superioară a aprobat la timpul respectiv, ca „Vlad” să fie sprijinit cu suma de 3.000 $” – *ibidem*, f. 73

[26] După 1970 în documentele organelor de informaţii externe s-a statornicit practica înlocuirii numelui real al ţărilor cu „denumiri conspirative”. Acestea puteau fi adesea descifrate din context, uneori apărând chiar situaţii comice în care ţara era amintită cu numele conspirativ, în vreme ce capitala ţării respective avea numele dat în clar. În alte documente sunt menţionate numele unor cunoscute instituţii (universităţi, fundaţii etc) din „Otopeni” sau „Codlea”!

[27] A.C.N.S.A.S., fond S.I.E., dosar nr. 9, vol. 1, f. 169

acţiuni de influenţă atât în rândul emigraţiei româneşti, cât şi al autohtonilor, prin susţinerea unor interese româneşti în străinătate”[28].

Această folosire a prestigiului unei personalităţi ştiinţifice de nivel european se făcea cu deplinul acord al acesteia, nefiind vorba de o „exploatare în orb”: „«Licu» este conştient că lucrează cu organele de securitate şi cu toate că a fost condamnat, datorită unor facilităţi care au survenit pe linie de serviciu (posibilitatea de a pleca la anumite congrese internaţionale), apreciază organele noastre căutând să-şi aducă contribuţia la promovarea ştiinţei şi culturii româneşti peste hotare, combătând propaganda iredentistă sau alte curente reacţionare ostile ţării noastre”[29].

Aşa cum am menţionat, profesionalizarea ofiţerilor de informaţii şi inserarea în anii ’70 şi ’80 a unor noi atribuţii, mai apropiate de adevărata muncă de informaţii, în gama de activităţi şi aşa destul de bogată a D.I.E. nu a diminuat caracterul de poliţie politică al activităţii acestei componente a Securităţii. Ba, mai mult, activitatea D.I.E se reflecta negativ asupra existenţei unor cetăţeni care se aflau chiar în România. Astfel, într-o „Notă raport” referitoare la „aspecte cu caracter informativ-operativ privind activitatea şi comportarea unor scriitori din România” din 21 martie 1981 se menţionau ca obiective principale pentru această arie de activitate:

„- depistarea scriitorilor din ţară care se află în atenţia cercurilor ostile din exterior, întreţin legături sau manifestă interes pentru a intra în legătură cu ele;

-cunoaşterea activităţii lor şi, în măsura în care aceasta are un caracter duşmănos, contestatar-disident, prevenirea şi anihilarea ei”[30].

Pentru realizarea acestor obiective, se întreprindeau măsuri precum „intensificarea muncii informative, folosind reţeaua internă şi externă cu posibilităţi în mediile angajaţilor şi colaboratorilor «Europei Libere» şi Grupului de la Paris. În acest scop au fost recrutate un număr de 11 surse (scriitori) care au fost instruite şi dirijate cu sarcini informativ-operative de penetrare, atât în mediile amintite cât şi în rândul scriitorilor din ţară, pretabili la activităţi ostile”[31].

Astfel de acţiuni au afectat viaţa şi cariera a numeroşi oameni, în cazul de faţă o „Listă cu scriitorii din ţară identificaţi până în prezent, că întreţin legături cu Grupul de la Paris şi «Europa Liberă»” cuprinzând nu mai puţin de 49 nume printre

---

[28] *Ibidem*, f. 170-171

[29] *Ibidem*

[30] A.C.N.S.A.S., fond S.I.E., dosar nr. 62, f. 2

care îi amintim pe Constantin Noica, Alexandru Paleologu, Eugen Simion, Nina Cassian, Nicolae Breban, Ştefan Augustin Buzura, Nicolae Manolescu, Dorin Tudoran. Modul concret în care erau afectate persoanele intrate în vizorul serviciilor de informaţii ale regimului poate fi desprins cu uşurinţă din documentele vremii. Desigur, nu se mai acţiona în maniera anilor '50, duba neagră nu mai pornea imediat la adresele „duşmanilor poporului" şi nici aceştia nu-şi mai numărau oasele rupte după o întâlnire cu ofiţerii de securitate. Măsurile luate erau de altă natură, dar tot atât de în contradicţie cu drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului. Astfel, în nota-raport amintită se menţiona:

„Pe baza informaţiilor obţinute din exterior, din care rezultă că scriitorul Dorin Tudoran, element nemulţumit şi turbulent, era vizat de Grupul de la Paris pentru a fi folosit ca element dizolvant şi disident în cadrul Uniunii Scriitorilor din R.S. România, s-a acţionat împreună cu U.M. 0800 pentru neutralizarea acestuia.

În cazul scriitorului George Georgescu, căruia Virgil Ierunca îi aranjase o bursă de studii în Franţa, prin intermediul «Fundaţiei pentru într-ajutorare intelectuală europeană» (folosită de Grupul de la Paris pentru atragerea scriitorilor din ţară), s-a acţionat împreună cu U.M. 0610 pentru a preveni plecarea acestuia în străinătate"[32].

Aşadar, cariere distruse, oameni timoraţi, manuscrise interzise de la publicare, distrugerea intimităţii prin deschiderea de dosare de urmărire informativă erau efectele interne ale unor acţiuni externe, purtate, chipurile, în apărarea interesului naţional.

Pentru a încheia această incursiune în istoria atribuţiilor D.I.E. şi a modului în care ele au fost îndeplinite, dorim să ne referim la una din componentele care ar fi trebuit să fie esenţiale pentru un adevărat serviciu de informaţii: **procurarea de informaţii politico-militare şi**, aşa cum prevedea un document de la începuturile activităţii D.I.E., **obţinerea de „date despre invenţiile secrete ştiinţifico-tehnice** din ţările capitaliste şi realizările în acest domeniu".

Fără îndoială că şi această arie de competenţă a fost acoperită. Problema care se pune este dacă şi în acest domeniu D.I.E. s-a dovedit la fel de activă ca în cazul acţiunilor cu conţinut de poliţie politică. Un răspuns este dificil de dat, în primul rând datorită dificultăţilor de documentare. Accesul la documentele unui serviciu de

[31] *Ibidem*

[32] *Ibidem*, f. 4

informații nu este facil în nici o țară din lume decât după desecretizarea lor. Din păcate, în România acest proces nu se află decât la început. În absența documentelor de arhivă, singura sursă utilă în reconstituirea unor acțiuni ale frontului secret rămân memoriile, dar aici intervin alte impedimente pentru cercetarea istorică, legate în special de subiectivitatea accentuată a acestora şi de tendința de hiperbolizare a acțiunilor.

În ceea ce priveşte obținerea de informații „politico-militare”, fără îndoială cel mai răsunător succes al D.I.E. a fost cel reuşit de Mihai Caraman în Franța. Cazul fiind intens mediatizat, ne vom mulțumi în acest demers doar la a-l cita pe Jean-Paul Mauriat, fost comisar divizionar la D.S.T.: „Această afacere este, în Franța, după cel de-al doilea război mondial, una dintre cele în care se manifestă cel mai clar hotărârea unui serviciu de informații străin, siguranța mijloacelor şi amploarea planului de investigații. În acest sens, ea formează un «tot». Obiectivele urmărite sunt complementare, iar metodele utilizate sunt identice”[33]. Subtilizarea de documente strict secrete privind N.A.T.O. a rămas, dincolo de orice speculații, un veritabil succes al D.I.E. în anii ’60.

Se pare că spionajul industrial al României a fost creat, din inițiativa sovieticilor, în 1953, în urma unei scrisori trimisă de către Lavrenti Beria lui Alexandru Drăghici, ministru al Afacerilor Interne din R.P.R. În această scrisoare se sublinia că „doar un efort comun pentru obținerea celor mai avansate tehnologii militare ale imperialismului poate asigura victoria decisivă şi ireversibilă a revoluției marxist – leniniste pe plan mondial”[34]. Scrisoarea se încheia prin cererea imperativă de a se crea în cadrul D.I.E. un compartiment tehnico-ştiințific, Uniunea Sovietică fiind gata să sprijine această acțiune prin trimiterea unui consilier.

Istoricul Cristian Troncotă, pornind de la informațiile oferite de Mihai Pacepa, susține că noua structură a D.I.E., botezată Brigada SD, „a fost un fel de superminister ce a avut grupe operative conspirative în toate țările avansate economic cu care România întreținea legături diplomatice sau comerciale, precum şi servicii

[33] Apud Thierry Wolton, *K.G.B. în Franța*, Bucureşti, 1992, p. 119

[34] Apud Cristian Troncotă, *Istoria serviciilor secrete româneşti. De la Cuza la Ceauşescu*, Bucureşti, 1999, p. 463

sau birouri secrete în toate ministerele economice şi uzinele importante din România”[35].

Comparând această structură cu celelalte compartimente ale Securităţii, dimensiunile sale ne apar ca fiind hiperbolizate. Această senzaţie este accentuată de cifrele vehiculate. Astfel, „numărul salariaţilor permanenţi ce au încadrat aceste servicii şi birouri «externe» ale Brigăzii SD era de circa 400 de persoane. Activitatea lor era coordonată şi controlată de «Serviciul de Documentare» al Consiliului de miniştri (condus de colonelul Petre Nicolăiţă – nume conspirativ), care era o altă unitate acoperită a Brigăzii SD. Toate aceste colective primeau anual de la D.I.E între 4000 şi 5000 de proiecte şi alte documentaţii tehnice, circa 1000 diverse echipamente şi piese supuse embargoului, precum şi circa 3000-4000 mostre de alte echipamente şi produse obţinute din Occident. Pentru evaluarea şi valorificarea documentaţiilor şi echipamentelor furnizate de D.I.E. au fost folosiţi circa 2000 de «colaboratori externi» care figurau pe statele de organizare ale diferitelor ministere şi uzine militare şi civile, dar erau remuneraţi suplimentari”[36].

Cu tot respectul pentru abilităţile unor ofiţeri de informaţii, nu putem să nu ne întrebăm cum era posibilă obţinerea a 4000-5000 de proiecte pe an, **adică 11-13 proiecte pe zi,** fără a mai vorbi de „echipamente şi mostre” ? Pe de altă parte, de câţi oameni era nevoie pentru **obţinerea** acestor proiecte dacă pentru **evaluarea** lor erau necesari circa 2000 de specialişti? În opinia noastră, cifrele de mai sus trebuie serios amendate şi dimensiunile spionajului tehnico-ştiinţific desfăşurat de România socialistă retrasate[37].

Dintre primele operaţiuni de amploare ale D.I.E. în domeniul spionajului tehnico-industrial, Pacepa aminteşte operaţiunea „Geneza”, prin care ar fi fost

---

[35] *Ibidem*, p. 464

[36] *Ibidem*

[37] Despre modul în care cadrele D.I.E. îşi atribuiau uneori merite inexistente în obţinerea de tehnologii occidentale relatează şi generalul Nicolae Pleşiţă: „Orice firmă occidentală dădea mostre pentru reclamă şi Ceauşescu îi chema pe cei de la Industrie, Agricultură, Comerţ: «Veniţi, mă, să vedeţi!». Numai nomenclatura de vârf. Cei de la Comerţ exterior mai strâmbau din nas, că ei ştiau. Şobolanul [Ion Mihai Pacepa – n.ns. F.B.] prezenta exponatele acolo, cu ochelari fumurii pe nas, ca să semene a spion” – *Ochii şi urechile poporului. Convorbiri cu generalul Nicolae Pleşiţă. Dialoguri consemnate de Viorel Patrichi în perioada aprilie 1999-ianuarie 2001*, Bucureşti, 2001, p. 18

subtilizată din S.U.A. tehnologia producerii hibrizilor de porumb[38]. Apoi, construirea combinatului siderurgic de la Galaţi ar fi prilejuit o nouă operaţiune secretă, codificată „Moara”, destinată obţinerii de tehnologii occidentale pentru noul obiectiv industrial[39].

Tot pe seama D.I.E. trebuie pusă, potrivit lui Pacepa, construirea complexului petrochimic de la Borzeşti[40], importarea unor echipamente şi instalaţii secrete din diverse ţări (un tanc *Centurion* din Israel, instalaţii radar din Anglia şi Italia, o linie completă de fabricare a cristalelor epitaxiale – pentru tranzistori şi circuite integrate – din Japonia[41]), constituirea unor societăţi mixte (de exemplu *Oltcit*).

Interesant de remarcat în scrierile lui Pacepa este accentul pus pe latura morală a problemei spionajului industrial. Pornind prin a recunoaşte interesul manifestat atât de Dej cât şi de Ceauşescu pentru folosirea spionajului pentru un acces facil la tehnologii de vârf necesare dezvoltării economiei ţării, Pacepa sfârşeşte prin tirade menite să arate cât de urât e să furi astfel de tehnologii şi că dictatorii români furau, la urma urmei, pentru ei înşişi aceste tehnologii: „Când Ceauşescu a prins gustul spionajului industrial, el a devenit şi mai pătimaş decât Dej în utilizarea lui. Nu pentru că a considerat furtul de tehnologii occidentale ca pe o cale de impulsionare a economiei naţionale, cum a făcut Hruşciov. Nici pentru că dorea să asigure o «viaţă mai bună pentru copiii noştri», cum îi plăcea lui Dej să spună, căci pe Ceauşescu nu-l interesau decât copiii lui. El a folosit spionajul tehnologic ca pe o sculă care putea să-i permită realizarea visurilor sale patologice de grandoare. Când Ceauşescu spunea că va transforma România într-un monument, el se referea întotdeauna la un monument dedicat lui însuşi”[42].

În lumea contemporană a vorbi despre morală în domeniul relaţiilor economice, politice şi militare internaţionale denotă fie rea-credinţă, fie o naivitate ieşită din comun. Pornind de la relatările lui Pacepa, combinate cu alte surse de informaţii, Alvin Toffler prezintă, pe scurt, în una din lucrările sale, acţiunea D.I.E.

---

[38] Ion Mihai Pacepa, *Moştenirea Kremlinului. Rolul spionajului în sistemul comunist de guvernare*, Bucureşti, 1993, p. 224-226

[39] *Ibidem*, p. 230-231

[40] *Ibidem*, p. 271-273

[41] *Ibidem*, p. 281

[42] *Ibidem*, p. 274

de infiltrare în industria nucleară occidentală şi manevrele desfăşurate de agenţii D.I.E. pentru a intra în posesia informaţiilor despre reactoarele nucleare tip CANDU 600, precum şi pentru încheierea cu Canada a unor contracte favorabile părţii române[43]. Opinia futurologului american despre acest gen de operaţiuni este departe de a fi una de blamare, dimpotrivă, fără ipocrizie, el admite nota de normalitate a unor astfel de operaţii în lumea contemporană: „Mânăria românească, combinând spionajul tehnologic cu o lovitură economică, e mai puţin neobişnuită decât ar putea să pară într-o lume unde costurile de cercetare zboară până la cer, iar cele ale tehnologiei furate sunt, comparativ, de mizerie”[44]. Toffler nu ezită să afirme că lupta pentru păstrarea secretelor industriale, pe de o parte, şi capturarea acestora, pe de altă parte, nu numai că nu se va diminua prin dispariţia bipolarităţii ideologice a lumii, ci, dimpotrivă, se va intensifica[45].

O astfel de optică nu este nouă, specifică sfârşitului războiului rece. O anchetă efectuată în S.U.A., la începutul anilor ’70, de „Harvard Business Review” este destul de edificatoare asupra moralităţii furtului de date tehnico-ştiinţifice. Şaptezeci şi şapte la sută din oamenii de afaceri consultaţi declarau: creşterea spionajului economic indică o scădere a moralităţii în afaceri. În acelaşi timp, o parte din ei nu vedeau nimic incorect în a supraveghea operaţiile unui concurent, ascunzându-se cu aparatură specială într-un automobil, într-un apartament închiriat sau într-un elicopter; sau în faptul de a atrage salariaţii de bază ai unui concurent, pentru a cunoaşte politica de preţuri sau chiar planurile unor produse noi. Ancheta menţionată constata că aceste practici imorale erau aprobate mai ales de cadrele tinere[46].

Pentru a încheia tratarea acestui aspect al activităţii D.I.E., putem conchide că, fie şi dând doar un credit parţial celor relatate de Pacepa, activitatea de spionaj a

---

[43] Alvin Toffler, *Powershift. Puterea în mişcare*, Bucureşti, 1995, p. 308-909

[44] *Ibidem*, p. 309

[45] Acelaşi Pacepa afirmă, „cu mâna pe inimă” că astăzi „nici măcar fosta Uniune Sovietică nu mai prezintă interes operativ pentru organele de informaţii occidentale“ şi se întreabă retoric „e oare Vestul atât de stupid încât să-şi cheltuie banii şi timpul pentru a fura tehnologii şi secrete de producţie româneşti care, ca să-l parafrazez pe Caragiale, sunt sublime dar lipsesc cu desăvârşire?” – Ion Mihai Pacepa, *op. cit.*, p. 504

[46] Apud Paul Rönitz, *Spionajul economic. File de dosar,* Bucureşti, 1976, p. 37-38

D.I.E. a fost cel puțin la fel de reprezentativă pentru această instituție ca şi cea ținând de poliția politică.

În concluzie, de-a lungul celor aproape patru decenii de activitate, D.I.E. a cunoscut o evoluție incontestabilă din punct de vedere al nivelului de pregătire a cadrelor şi al obiectivelor țintă. Treptat, la atribuțiile aproape exclusiv de poliție politică, specifice anilor '50, s-au adăugat misiuni specifice unui serviciu de informații veritabil. Din păcate, activitățile de poliție politică n-au dispărut din planurile de activitate, marcând în mod negativ evoluția D.I.E. Se poate formula aprecierea că, în timp, regimul comunist şi-a perfecționat serviciul de informații externe[47], însă ideologia acestui regim şi-a pus amprenta definitiv asupra D.I.E., împiedicând profesionalizarea sa deplină şi deturnându-l de la adevăratele misiuni ale unui serviciu de informații.

Publicat în „Cetatea Bihariei", seria a II-a, 2005, nr. 1(3), pp. 99-111

[47] O imagine asupra dimensiunilor pe care reuşise să le atingă rețeaua de informații a D.I.E. în anii '80 în unele state occidentale a oferit defecțiunea specialistului în cifru al ambasadei române din Viena, Ovidiu Florin Rotaru. Acesta, în noiembrie 1980, a predat C.I.A. un mare număr de acte secrete (cca. 50 de kg, potrivit cotidianului vienez *Kurier* din 30 ianuarie 1981) conținând informații referitoare la ofițerii români care acționau la Viena, numele reale şi de cod ale unor persoane cu înalte poziții oficiale în Austria şi R.F.G., care fuseseră racolate de spionajul românesc – cf. Alexandru Popescu, *Cifrorul din Viena şi victimele sale*, în „Magazin istoric", nr. 12/2002, pp. 48-51